

0/13.011

KANDIDÁTUSI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

**SZÜLÉSRE FELKÉSZÍTÉS, SZÜLÉS ALATTI
PSZICHOGÉN FÁJDALOMCSILLAPÍTÁS KLINIKUMA,
KUTATÁSA ÉS SZERVEZÉSE**

Írta:

Tiba János dr.

Budapest, 1988

I.

BEVEZETÉS ÉS CÉLKITŰZÉSEK

A szülési fájdalom keletkezése, annak természete és csillapítása körül megoszlanak a nézetek, vélemények. Fájdalomcsillapítást nem alkalmaznak rutinszerűen szülésnél, s ha mégis, elsősorban a gyógyszeres megoldást választják.

A szülési fájdalom egy része anticipált fájdalom, és így a pszichés tényezők szerepe vitathatatlan.

Századunk elején elindult a szülészetben egy új irányzat, mely a pszichogén fájdalomcsillapításra fektette a hangsúlyt. Ugyanekkor hazánkban is történt kísérlet a hipnózis bevezetésére, de csak az 1960-as években kezdődött el szülésre felkészítés a szovjet pszichoprofilaxis iskola nyomán. Munkámat a hipnózis terén a 70-es években szerencsés körülmények között kezdettem el, mert erre az időszakra esett az orvosi pszichológia elfogadása hazánkban és a modern pszichoterápiás módszerek bevezetése.

Célul tűztem ki olyan pszichofizikális szülésre felkészítő módszer kidolgozását, mely szülészeti ellátásunk részévé válhat.

II.

VIZSGÁLATI MÓDSZEREK

Közel két évtizedes kutató munkám során dolgoztam ki a pszichofizikális szülésre felkészítő módszert. A komplex módszer több tényező átfogó vizsgálatának eredményeként jött létre.

1. Először a szuggesztív elemek szerepét vizsgáltam és meghatároztam a hipnózis iránti fogékonyságot.
A Stanford Szuszeptibilitási Skálát 16 terhesen a II. és III. trimeszterben alkalmaztam.
A Harvard Szuszeptibilitási Skálát 180 terhesen a II. trimeszterben használtam.
2. Az imaginációs készséget A Kreatív Imaginációs Skálával határoztam meg 140, a II. trimeszterben lévő terhesen. 24 esetben a III. trimeszterben újratestelés történt.
3. Az archetipikus képelmények (Leuner technika) terheségre gyakorolt hatását vizsgáltam 100 egészséges, először szülő nő esetében a II. és a III. trimeszterben.
- 3/a. Az volt a hipotézisem, hogy e technika hatására a szorongási szint csökkenhet. Ezt a STAI FX 1 teszt segítségével kívántam igazolni, mely alkati és pillanatnyi szorongást is mér.
1 alkalommal 24 terhesen a teszt kétszeri kitöltése után értékeltem a változást.
4. A hipnotikus foglalkozások és a hipnoanesztézia együttes hatását vizsgáltam a fájdalomszintre és a szülés alatti kooperációra.
Az első fázisban 14 felkészített és 14 kontroll, majd ezt követően 25 felkészített és 25 kontroll alkotta a vizsgált csoportokat.

5. A szülés időtartamát 38 felkészített és 38 kontroll szülés esetében vizsgáltam. ebből 29 előszörszülő és 9 másodsörszölsö volt. Elemeztem mind a szöbjektiv, mind pedig az öbjektiv adatokat.
6. A komplex módszer hatását vizsgáltam a terhesség alatti szorongás és a szölsöi fájdalom összefüggésében.
- 6/a. A szorongást 75 előszörszölsö felkészített és 75 kontroll terhesen vizsgáltam a már említett STAI FX 1 tesztel.
- 6/b. A szölsöi fájdalom mérésére a Vizuál Analóg Skálát alkalmaztam 52 előszörszölsö, ezen belül 26 felkészített esetében.
7. Specifikus Terhességi Szorongás mérésére a PAS (Pregnancy Anxiety Scale) tesztet 75 esetben vettem fel a STAI FX 1-gyel egyidejűleg. Vizsgáltam érvényesség és megbízhatóság szempontjából, annak igazolására, hogy alkalmas-e ez az új teszt a speciális terhesség alatti szorongás mérésére.

III.

EREDMÉNYEK ÉS ÚJ MEGÁLLAPÍTÁSOK

1. Az általam vizsgált terhes csoport hipnotikus fogékonysága magasabb, mint a nem terheseké. A Stanford Szuszeptibilitási Skálán a terhesek átlag pontértéke 8,3.
A Harvard Szuszeptibilitási Csoport Skálával szintén magas értéket kaptam, átlagosan 8,12 pontot, míg a nem terhesek pontátlaga 5,12 pont. Megállapítottam, hogy az először terhesek mutatták a magasabb érzékenységet, de a másodszor terhesek is magasabb szuszeptibilitást mutattak a nem terhes csoporthoz viszonyítva.
A szülés alatti folyamatos hipnózisbantartás a magasan fogékony terheseknél is csak hipnoanesztézia és szenzoros imaginációs technikák segítségével valósítható meg.
2. Az imaginációs készség vizsgálata során a terhesek teljesítése 65,2% volt, mely igen jónak mondható, a kontroll csoport teljesítése 45,2% volt.
3. Az archetipikus képelmények alapszimbólumait elemezve a terhességre jellemző szemléletes képelményeket gyűjtöttem össze. 3 terhespatológiai esetben ezektől lényegesen eltérő tartalmakat találtam.
- 3/a. Az egészséges terhes csoporton a foglalkozás hatására a szorongásszint jelentősen csökkent.
4. A felkészített csoport a hipnotikus felkészítő foglalkozások hatására szinte tökéletes fájdalommentességről számolt be, ellentétben a kontroll csoport közepesnél erősebb fájdalomához viszonyítva. Szignifikánsan jobb eredmények voltak a hipnózisban a kooperáció mértékében is.

A szülés alatti folyamatos hipnózisban tartás fájdalomcsillapítás céljából, a mindennapos szülőszobai rutinban még optimális feltételek mellett is csak nehezen valósítható meg.

A hipnózisos szülésselőkészítés és a szülés alatti alkalmazása jó hatású akkor is, ha a szülés alatt nem tartunk fenn folyamatos hipnózist.

IV.

SZERVEZÉS

Hazánkban a szülési fájdalom csillapítása szülészeti ellátásunkban szerény helyet foglal el. Egyetemi klinikákon és néhány kórház szülészeti osztályán alkalmaznak ugyan szülés alatti fájdalomcsillapítást, ennek gyógyszeres formáját. A pszichofizikális szülésre felkészítés és a pszichogén fájdalomcsökkentés kezdeti stádiumban van.

El kell fogadnunk azt a tényt, hogy a gyógyszeres fájdalomcsillapítás végleges, tökéletes megoldást önmagában nem adhat, (ha egyáltalán valaha is létezik majd tökéletes megoldás a szülési fájdalom csillapításában).

Terhesgondozásunk jelenleg nélkülözi a terhesek és a házaspárok felkészítését a szülésre, mely a minőségi terhesellátás elengedhetetlen feltétele.

A szülészeti előnyök mellett e módszer alkalmazása pszichés, emocionális és fiziológiai előnyöket rejt magában.

Új elemei a komplex pszichofizikális felkészítő módszernek a férj aktív részvétele a felkészítésben és segítő szerepe a szülésnél, továbbá imaginációs technikák alkalmazása, és a hipnózis beépítése.

Pszichofizikális felkészítő módszeremet több szinten dolgoztam ki, így a komplex programot munkacsoportok számára nagyobb intézetekben, osztályokon, míg az alapszintű programot elsősorban védőnők részére az alapellátásban javaslom bevezetni.

A terhesek szülésre felkészítése az Egészségmegőrzés Társadalmi Programjának része.

Az értekezés témaköréből készült jelentősebb közlemények

Tiba,J., Mészáros,I., Bányai,É. és Jakubecz,S.:/1977/
Hipnózissal szerzett tapasztalataink a szülési fájdalom
csillapításában.
Orv.Hetil.118. 41.sz.,2443-2446.

Tiba,J., Mészáros,I., Bányai,É. és Jakubecz,S: /1980/
Újabb eredményeink a hipnózis szülészeti alkalmazásában.
Orv.Hetil. 121,2. sz. 77-80.

Tiba,J.,Balogh,I.,Mészáros,I., Bányai,É. és Jakubecz,S:
/Hypnotherapy during pregnancy, delivery and childbed:
first steps in Hungary. Hypnos. August. No.3-4. 176-181.

Tiba,J., Takács,Gy. és Bognárné,V.M.:/1984/ A szülés
alatt mért fájdalomszint nagysága. Anaesthesiológia és
Intenzív Therapia. XIV. évf. 113-118.

Tiba,J., Varga,J. és Bognárné,V.M.:/1984/ Kombinált
hipnoanalgézia alkalmazása. Magyar Nőorvosok Lapja.
47. sz. 82-86.

Fellows,J.B., Tiba,J.:/1984/ Preliminary report on the
use of hypnotic and imaginative procedures during
pregnancy and Childbirth in Hungary. Brief report by
Brian J. Fellows/Chief Editor/
British Journal of Experimental and Clinical Hypnosis.
Vol. 12. 53-55.

Tiba,J., Balogh,I., Fráter,J. és Bognárné,V.M.:/1985/
Pszichoterapiás eljárások kombinálása a szülésre való
felkészítésben.
Magyar Pszichológiai Szemle. 3. sz. 223-230.

Tiba,J.:/1986/ The use of hypnosis, imagination and
personality tests in the study of pregnancy and labour:
A case report. Hypnos.Vo. 13. No. 1. 17-20.

Tiba,J.:/1986/ A szülésre felkészítés történetéről és a hazai megvalósítás lehetőségeiről. Magy. Nőorv. L. 49. 3. sz. 131-132.

Tiba,J.:/1986/ Childbirth Preparation in Hungary. International Journal of Childbirth Education. Vol. 1. No. 2. 7-16.

Tiba,J., Bognárné,V.M.:/1987/ Pszichofizikális felkészítés a szülésre és gyermekágyra. Terhes és gyermekágyas torna. Módszertani Táská. OENI Kiadványa.

Tiba,J., Paál,M.:/1987/ A szülésre felkészítő munkacsoport kialakítása és működési területe. Népegészségügy. 68/1987. 131-133.

Tiba,J.:/1987/ Obstetrical Practice in Hungary. Aims Quaterly Journal. Winter 87-88. p. 8-9.

Tiba,J., Miklósi,M.:/1987/ Gondolatok a szülésre felkészítés programjának hazai aktualitásáról. Demográfia 4. 431-436.

Tiba,J., Juhász,Gy., Vértessy,M., Ritterodesz,E. és Bognárné,V.M.: A terhesség alatti szorongás és mérése. (PAS ismertetése), Magy. Nőorv. L. (közlésre elfogadva).

Tiba,J., Bognárné,V.M.: Implication of the National Childbirth Preparing Program: first steps in Hungary. International Journal of Childbirth Education (in press).

Tiba,J.: Pszichoszomatika a szülészetben és nőgyógyászatban. (Pszichoszomatika a gyakorlatban)
Szerk: Császár Gyula.
Gondolat Könyvkiadó. Megjelenés alatt 1988-1989.

Tiba,J., Bognárné,V.M.: A szülésre felkészítés ajánlott programja.
Medicus Univerzalis. Közlésre elfogadva.

Tiba,J., Bognárné,V.M.: A szülésre felkészítés alapszintű programja.
Vöröskereszt Kiadványai. Megjelenés alatt.

Sándor,E. Tiba,J.: Gyermekorvos szerepe a szülésre felkészítésben.
Gyermekgyógyászat. Közlésre elfogadva.

A témakörből elhangzott előadások

Tiba,J.:/1976/ Hipnózis alkalmazása a szülési fájdalom csillapítására. Délmagyarországi Szülész Kongresszus. Gyula.

Tiba,J.:/1979/ Hipnózis alkalmazása a szülészetben. Előadás, filmbemutató. DOTE Női Klinika Kiadványai. 4.sz.

Tiba,J., Balogh,I., Mészáros,I. és Bányai,É.:/1982/ The comparison of different hypnotherapeutic methods during pregnancy, labour and delivery. 3rd European Congress of Hypnosis and Psychosomatic Medicine. Glasgow. Abstract.Publ.: Internat. J. of Clinical and Exp. Hypnosis. Vol. 30. pl.196.

Tiba,J.:/1983/ Hipnózis és Leuner symboldrama alkalmazása terhespatológiai esetekben. Semmelweis-Michaelis Kongresszus. VI. Budapest.

Tiba,J.:/1984/ The value of hypnotherapeutic methods in Childbirth Preparation and during labor. Annual meeting of Hypnosis Society Youngstown. Ohio. U.S.A. 1984. October.

Tiba,J.:/1984/ The hypnotic induction employed on the husband during labor. 27th Congress of the American Society of Clinical Hypnosis. 1984. November. San Francisco.

Tiba,J.:/1985/ The hypnotist's unconscious as reflected in the client images. Monthly Scientific Meeting of Walter Reed Army Hospital. Department of Psychiatry. Washington D.C. USA. January 1985.

Tiba,J.:/1985/ A terhesgondozás és a szülésre felkészítés szerepe a Népesedéspolitikai Határozat végrehajtásában. Társadalom- orvostudományi Kongresszus. Pécs.

Tiba,J., Bognárné,V.M:/1986/ Anxiety changes associated with pregnancy and obstetric complications. International Conference on Stress and Emotion. Visegrád/Budapest June 2-5. Abstract.

Tiba,J.:/1986/ Pszichoprofilaxis története és gyakorlata.
DOTE. Első szülésre felkészítő országos tanfolyam.

Tiba,J.:/1986/ A gyermekorvos helye a szülésre felkészítést végző "team"-ben. Magyar Nőorvos és Gyermekorvos Társaság közös kongresszusa, Szeged.

Tiba,J., Bognárné,V.M:/1987/ A szülésre felkészítés a szülészeti ellátás speciális "Egészségmegőrzési Programja". MAOTE Jubileumi Kongresszus. Balatonfüred, 1987. május.

Migály,P., Tiba,J.:/1987/ Childbirth Preparation Course with hypnosis, a multilevel approach. 4th European Congress of Hypnosis. Oxford, 1987. Abstr.